

2. ЛІСОЗНАВСТВО ТА ЛІСІВНИЦТВО

Наукові праці Лісівничої академії наук України
Proceedings of the Forestry Academy of Sciences of Ukraine

<http://fasu.nltu.edu.ua>
<https://doi.org/10.15421/412004>

Article received 2020.01.22

Article accepted 2020.06.04

ISSN 1991-606X print

ISSN 2616-5015 online

@ ✉ Correspondence author

Andriy Bokotey

bokotey.a@gmail.com

General Chuprynka st., 103, Lviv, 79057, Ukraine

УДК 598.2 (282.247.31)

Репрезентативність та охорона орнітофауни Регіонального ландшафтної парку «Стільське Горбогір'я»

А. А. Бокотей¹, Н. В. Дзюбенко², О. А. Дубовик³

На підставі аналізу літературних джерел, музейних колекцій та власних досліджень авторів, проведених у 2010-2019 рр. на території сучасного Регіонального ландшафтної парку «Стільське Горбогір'я», розташованого в межах Бібрсько-Стільської височини Львівського Опілля, північно-східної країни Подільської височини, встановлено видовий склад, його репрезентативність та представленість орнітофауни в міжнародних, державних та регіональних природоохоронних списках.

В роботі вперше наведено список птахів дослідженої території. Лише окремі дані щодо певних видів можна знайти в колекції Державного природознавчого музею НАН України і нечисленних публікаціях.

Впродовж 2010-2019 рр. за маршрутними обліками на території РЛП встановлено перебування 186 видів птахів, які належать до 18 рядів, 47 родин. Особливістю орнітофауни регіону є кількісне переважання лісових видів (101 вид – 54%) над видами відкритих ландшафтів (85 видів – 46%), що зумовлено значною лісистістю території РЛП. Гніздовими перелітними є 75 видів (40%), осілими – 48 (26%), пролітними – 18 (10%), зимуючими – 17 (9%), залітними – 34 (18%).

Для з'ясування природоохоронного значення території РЛП проаналізовано включення виявлених видів до різних програм охорони природи на державному, регіональному та міжнародному рівнях: Червоної книги України (2009), «Списку рідкісних і зникаючих видів тварин, що підлягають особливій охороні на території Львівської області», червоного списку Міжнародного союзу охорони природи, Європейського списку видів, стан популяцій яких викликає найбільше занепокоєння, європейського списку птахів, які знаходяться під загрозою зникнення, списків Директиви ЄС щодо охорони птахів, додатків до Бернської, Боннської й Вашингтонської конвенцій та їхніх дочірніх угод, спеціальної програми для збереження окремих видів в Європі.

¹ Бокотей Андрій Андрійович – кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник, докторант. Національний лісотехнічний університет України, вул. генерала Чупринки, 103, м. Львів, 79057. Старший науковий співробітник Державного природознавчого музею НАН України, вул. Театральна, 18, м. Львів, 79008, Україна. Тел.: +38-067-712-57-41. E-mail: bokotey.a@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4626-9585>

² Дзюбенко Наталія Вячеславівна – кандидат біологічних наук, завідувач відділу прикладної музеології. Державний природознавчий музей НАН України, вул. Театральна, 18, м. Львів, 79008, Україна. Тел.: +38-067-660-35-40; E-mail: ndzyubenko@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8464-795X>

³ Дубовик Олексій Андрійович – студент Львівського національного університету ім. Івана Франка, вул. Грушевського, 4, м. Львів, 79005. Інженер з еколого-освітньої роботи Природного заповідника «Розточчя», вул. Січових Стрільців, 7, смт Івано-Франкове, Яворівський р-н Львівської обл., 81070, Україна. Тел.: +38-063-587-55-09; E-mail: oadubovyk@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2936-6383>

Високий ступінь репрезентативності орнітофауни, який має досліджувана територія, не підкріплений необхідними природоохоронними заходами, насамперед створенням охоронних ділянок навколо гнізд рідкісних видів птахів. Якщо не вжити цих заходів на території «Стільського Горбогір'я», може зникнути низка гніздових видів, серед яких шуліка чорний, лунь лучний, підорлик малий, пугач та сова болотяна. Групу ризику становлять і всі види, пов'язані із заплавами біотопами та старими лісами.

Ключові слова: птахи; рідкісні види; Бібрсько-Стільська височина; охорона; міжнародні природоохоронні акти.

Вступ. Репрезентативність територій та об'єктів природно-заповідного фонду можна аналізувати у трьох основних аспектах: 1) за наявністю (повнотою охоплення) цінних у ботанічному, зоологічному, ландшафтному відношенні об'єктів (видів, ценозів, біотопів); 2) за повнотою представленості та розмірності заповідних об'єктів в одиницях еколого-геоботанічного, фізико-географічного або ландшафтного районування; 3) за просторово-динамічними критеріями (міграційні шляхи видів, сукцесійні процеси ценозів, здатність екосистем витримувати зовнішній вплив, їх ємність та самопідтримка (caracity), характер функціонування тощо (Didukh, Vakarenko, & Vynokurov, 2016).

Одним із найбільших за площею у Львівській області об'єктів ПЗФ і найменш дослідженим із зоологічного погляду на сьогодні залишається Регіональний ландшафтний парк «Стільське Горбогір'я». Про важливість цього об'єкту з історико-культурного, археологічного, туристичного, геологічного, лісівничого, ботанічного та інших аспектів свідчить значна кількість опублікованих останнім часом низка праць (Didukh et al., 2016; Pozniak, Papish, Ivaniuk, & Yamelynets, 2018; Kovalchuk & Man'ko, 2018; Horyn, 2018; Brusak & Krychevska, 2019). Поряд з цим наукові праці, що стосуються дослідження птахів цієї території, практично відсутні.

Перша, і чи не єдина, праця, де можна знайти згадки про птахів сучасної території РЛП «Стільське Горбогір'я», є каталог музею ім. Дідушицьких у Львові (Dzieduszycki, 1880). Дослідженнями наступних поколінь орнітологів ця територія не була охоплена. Окремі знахідки зберігаються у фондах Державного природознавчого музею НАН України (Bokotey & Sokolov, 2000). Лише в 2010 р. опубліковано дві монографії, з яких можна почерпнути відомості про орнітофауну Бібрсько-Стільської височини (Bokotey et al., 2010; Andreychuk et al., 2010). Також у 2019 р. з'явилася публікація про рідкісних видах птахів цієї території (Dubovuk, Skyrpan, & Zahorodnyi, 2019).

РЛП «Стільське Горбогір'я» створений згідно рішення Львівської обласної ради від 1.04.2014 р., № 1043. Площа парку становить майже 8910 га. Він розташований в межах Бібрсько-Стільської височини Львівського Опілля, на північно-східній окраїні Подільської височини. Створений на основі комплексної пам'ятки природи «Стільська» з метою охорони і збереження одного із найбільших у Східній Європі городищ VIII-XII ст. та букових лісів на межі їхнього ареалу.

Природна рослинність представлена буковими, грабово-дубовими та дубово-грабовими лісами. Переважають середньо- і високоповнотні деревостани I і II класів бонітету, представлені також і деревостани I^a класу бонітету за домінуванням бука лісового та вільхи чорної.

Цінними у природоохоронному відношенні є деревостани віком 80-100 років з перевагою бука, дуба і клена-явора. Заслужують на увагу і середньовікові, переважно букові деревостани з грабом, дубом, вільхою і явором.

Незначні площі займають цінні старовікові (100-180 років) букові ліси з домішкою явора, граба і ясена звичайного. Перспективними для збереження є також угруповання з перевагою дуба звичайного віком 60-90 років. Заслужують на увагу і чисті яворові деревостани, які є малопоширеними в зоні Лісостепу.

Окрім цього, наявні сосняки та смеречники штучного походження віком менше 60 років з участю вільхи, граба, дуба, клена-явора, сосново-ялинові з домішкою вільхи; вільхово-соснові і вільхово-ялинові угруповання та вільшяки. Загалом, переважають вологі дубово-грабові бучини, частина площі припадає на сирі чорновільхові груди (Andreychuk et al., 2010; Ivanov, Andreychuk, Voloshyn, Hnatyuk, & Kovalchuk, 2017).

До сьогодні не існує жодної праці, в якій був би здійснений аналіз видового складу, населення птахів, розглянуто питання репрезентативності та охорони фауни «Стільського горбогір'я».

Об'єкти та методика досліджень. *Об'єкт дослідження* – орнітофауна регіонального ландшафтного парку «Стільське Горбогір'я». *Предмет дослідження* – видовий склад орнітофауни РЛП «Стільське Горбогір'я», її репрезентативність і представленість в міжнародних, державних та регіональних природоохоронних списках.

Мета досліджень – встановити видовий склад орнітофауни РЛП «Стільське Горбогір'я», довести вагомість її репрезентативності та обґрунтувати необхідність посиленої охорони її раритетної складової.

За основу проведення обліків орнітофауни взято метод лінійних трансект з необмеженою шириною облікової смуги (Jarvinen & Vaisanen, 1977). Облікові маршрути прокладено у різних типах лісу таким чином, щоб облікова смуга якомога повніше охоплювала однотипний лісостан. При цьому унеможлилювали проходження одним маршрутом впродовж одного обліку. Швидкість пересування під час обліку становила 3-4 км/год.

У співочих видів обліку підлягали лише співаючі самці. Самця, якого облікували два й більше разів, вважали гніздовим. У не співаючих птахів облікували всіх особин. Достовірність гніздування у таких випадках визначали згідно з правилами Комітету європейського орнітологічного атласу. Види, які не гніздилися у конкретному лісостані, обліку не підлягали.

Для порівняння гніздової орнітофауни РЛП «Стільське Горбогір'я» зі списками гніздових птахів інших територій застосовано коефіцієнти подібності Соренсена і Жакара.

Таксономічний порядок розташування видів у таблиці і наукова номенклатура наведені згідно із сучасними вимогами (HBW and BirdLife International, 2019). Українські назви птахів наведені за Fesenko, Bokotey (2007).

Результати досліджень та їх обговорення. За результатами досліджень в межах РЛП «Стільське Горбогір'я» виявлено 186 видів птахів, які належать до 18 рядів та 47 родин (табл.). Особливістю орнітофауни цього регіону є кількісне переважання лісових видів (101 вид або 54%) над видами відкритих ландшафтів (85 видів або 46%), що зумовлене значною лісистістю території РЛП та незначною кількістю непротічних водойм. Спостері-

гається значне переважання гніздових – 123 (66% від загальної кількості сучасної орнітофауни РЛП), над не гніздовими – 63 (34%) видами. Осілими є 48 (26%) видів, 75 (40%) – гніздовими перелітними, 18 (10%) – пролітними, 34 (18%) – залітними, 17 (9%) – зимуючими.

Оскільки найбільшу приуроченість до середовища існування птахи проявляють в період розмноження, для оцінки репрезентативності обрано саме гніздову орнітофауну досліджуваної території. Якщо порівнювати існуючий на сьогодні видовий склад птахів РЛП «Стільське Горбогір'я», то репрезентативність її становить 73,7% від гніздової орнітофауни Львівської області загалом (Tatarynov, 2001; Bashta et al., 2013), 71,8% – від гніздової орнітофауни басейну верхнього Дністра (Bokotey et al., 2010) та 51,5% – від гніздової орнітофауни західного регіону України (Fesenko & Bokotey, 2007). Це підтверджується і розрахунками коефіцієнтів подібності Жаккара (64,40%, 63,40% і 45,22%) та Сьоренсена (78,34%, 77,60% і 62,28%) відповідно.

Таке багатство гніздової орнітофауни наявне далеко не в кожному заповіднику чи національному природному парку, що ще раз підтверджує важливість РЛП «Стільське Горбогір'я», як ключової природоохоронної території.

Таблиця

Фауна птахів РЛП «Стільське Горбогір'я» у 2010-2019 рр. та охоронні статуси видів

Вид	Природоохоронні законодавчі акти											Статус виду	
	ЧКУ-П	Львів. обл.	SPEC	ETS	IUCN	Birds Directive	Bern Convention	Emerland Network	Bonn Convention	AEWA	CITES		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
<i>Coturnix coturnix</i>			3	(H)	LC	II	III						Г, П
<i>Phasianus colchicus</i>			—	(S)		II, III	III						О
<i>Perdix perdix</i>			3	VU	LC	II, III	III						О
<i>Bonasa bonasia</i>	BP	B	—	S	LC	I, II	III						О
<i>Cygnus olor</i>			— _e	S	LC	II	III		II	✓			За
<i>Anser anser</i>			—	S	LC	II, III	III		II	✓			Тр
<i>A. fabalis</i>					LC	II	III		II	✓			Тр
<i>A. albifrons</i>					LC	II, III	III		II	✓			Тр
<i>Aythya ferina</i>			2	(D)	VU	II, III	III		II	✓			Г, П
<i>Ay. fuligula</i>			3	(D)	LC	II, III	III		II	✓			Г, П
<i>Spatula querquedula</i>			3	(D)	VU	II	III		II	✓			Г, П
<i>S. clypeata</i>		P	3	(D)	LC	II, III	III		II	✓			Г, П
<i>Mareca strepera</i>	РД	B	3	(H)	LC	II	III		II	✓			Тр
<i>M. penelope</i>					VU	II, III	III		II	✓			Тр
<i>Anas platyrhynchos</i>			—	(S)	LC	II, III	III		II	✓			Г, П, 3
<i>A. crecca</i>					LC	II, III	III		II	✓			Тр
<i>Tachybaptus ruficollis</i>			—	S	LC		II			✓			Г, П
<i>Podiceps cristatus</i>			—	S	LC		III			✓			Тр
<i>Columba oenas</i>	BP	P	— _e	S	LC	II	III						Г, П

Продовж. табл.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>C. livia f. domestica</i>			—	(S)	LC	II	III					O
<i>C. palumbus</i>			— _e	S	LC	II; III		✓				Г, П
<i>Streptopelia turtur</i>			3	D	VU	II	III		II			Г, П
<i>S. decaocto</i>			—	S	LC	II	III					O
<i>Caprimulgus europaeus</i>		P	2	(H)	LC	I	II	✓				Г, П
<i>Apus apus</i>			—	(S)	LC		III					Г, П
<i>Cuculus canorus</i>			—	S	LC		III					Г, П
<i>Rallus aquaticus</i>			—	(S)	LC	II	III			✓		Г, П
<i>Crex crex</i>		P	1	H	LC	I	II	✓	II	✓		Г, П
<i>Porzana porzana</i>			— _e	(S)	LC	I	II	✓	II	✓		Г, П
<i>Zapornia parva</i>			— _e	(S)	LC	I	II	✓	I	✓		Г, П
<i>Gallinula chloropus</i>			—	S	LC	II	III			✓		Г, П
<i>Fulica atra</i>			—	(S)	NT	II; III	III			✓		3а
<i>Grus grus</i>	РД	B	2	(H)	LC	I	II	✓	II	✓	II	П
<i>Gavia arctica</i>				VU	LC	I	II	✓		✓		3а
<i>Ciconia nigra</i>	РД	B	2	R	LC	I	II	✓	II	✓	II	Г, П
<i>C. ciconia</i>			2	H	LC	I	II	✓	II	✓		Г, П
<i>Botaurus stellaris</i>		P	3	H	LC	I	II	✓	II	✓		Г, П, 3
<i>Ixobrychus minutus</i>		P	3	(H)	LC	I	II	✓	II	✓		Г, П
<i>Nycticorax nycticorax</i>		B	3	H	LC	I	II	✓		✓		3а
<i>Ardea cinerea</i>			—	S	LC		III			✓		3а
<i>Ardea alba</i>			—	S	LC	I	II	✓		✓		3а
<i>Egretta garzetta</i>			—	S	LC	I	II	✓		✓		3а
<i>Phalacrocorax carbo</i>			—	S	LC		III			✓		3а
<i>Charadrius dubius</i>			—	(S)	LC		II		II	✓		3а
<i>Vanellus vanellus</i>			2	VU	VU	II	III		II	✓		3а
<i>Numenius arquata</i>	ЗК	B	2	D	VU	II	III		II	✓		Тр
<i>Limosa limosa</i>		P	2	VU	VU	II	III		II	✓		3а
<i>Calidris pugnax</i>					LC	I, II	III	✓	II	✓		Тр
<i>Scolopax rusticola</i>			3	(D)	LC	II; III	III			✓		Г, П
<i>Gallinago gallinago</i>			3	(D)	LC	II; III	III		II	✓		3а
<i>Actitis hypoleucos</i>			3	(D)	LC		II		II	✓		3а
<i>Tringa ochropus</i>		P	—	S	LC		II		II	✓		Тр
<i>T. totanus</i>			2	D	LC	II	III		II	✓		3а
<i>T. glareola</i>					LC	I	II	✓	II	✓		Тр
<i>Larus ridibundus</i>			— _e	(S)	LC	II	III			✓		3а
<i>L. argentatus</i>			— _e	S	NT	II				✓		3а
<i>L. cachinnans</i>			— _e	S	LC	II	III			✓		3а
<i>Chlidonias hybrida</i>			3	H	LC	I	II	✓		✓		3а
<i>Ch. niger</i>			3	(H)	LC	I	II	✓	I	✓		3а
<i>Sterna hirundo</i>			—	S	LC	I	II	✓	II	✓		3а
<i>Athene noctua</i>			3	(D)	LC		II				II	O
<i>Asio outs</i>			—	(S)	LC		II				II	O
<i>A. flammeus</i>	РД	B	3	(H)	LC	I	II	✓			II	3а
<i>Strix aluco</i>			— _e	S	LC		II				II	O
<i>S. uralensis</i>	НВ	Н	—	(S)	LC	I	II	✓			II	O
<i>Bubo bubo</i>	РД	B	3	(H)	LC	I	II	✓			II	O

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Pernis apivorus</i>		P	__e	(S)	LC	I	III	✓	II		II	Г, П
<i>Clanga pomarina</i>	РД	P	2	(D)	LC	I	III	✓	II		II	Г, П
<i>C. clanga</i>	РД			EN	EN	I	III	✓	I; II		II	Тр
<i>Aquila chrysaetos</i>	BP	P	3	R	LC	I	III	✓	II		II	За
<i>Hieraaetus pennatus</i>	РД	3	3	(R)	LC	I	III	✓	II		II	Тр
<i>Circus aeruginosus</i>			__	S	LC	I	III	✓	II		II	Г, П
<i>C. cyaneus</i>	РД	P	3	H	NT	I	III	✓	II		II	3, П
<i>C. macrourus</i>	ЗК			EN	NT	I	III	✓	II		II	Тр
<i>C. pygargus</i>	BP	B	__e	S	LC	I	III	✓	II		II	Г, П
<i>Accipiter nisus</i>			__	S	LC		III		II		II	О
<i>A. gentilis</i>			__	S	LC		III		II		II	О
<i>Haliaeetus albicilla</i>	РД	B	1	R	LC	I	III	✓	I; II		I	Тр
<i>Milvus migrans</i>	BP	3	3	VU	LC	I	III	✓	II		II	Г, П
<i>Buteo lagopus</i>					LC		III		II		II	3
<i>B. buteo</i>			__	S	LC		III		II		II	Г, П, 3
<i>Upupa epops</i>			3	(D)	LC		II					Г, П
<i>Merops apiaster</i>		3	3	(H)	LC		II		II			Г, П
<i>Alcedo atthis</i>			3	H	VU	I	II	✓				О
<i>Jynx torquilla</i>			3	(D)	LC		II					Г, П
<i>Picus canus</i>			3	(H)	LC	I	II	✓				О
<i>P. viridis</i>	BP		2	(H)	LC		II					О
<i>Dryocopus martius</i>			__	S	LC	I	II	✓				О
<i>Leiopicus medius</i>			__e	(S)	LC	I	II	✓				О
<i>Dryobates minor</i>			__	(S)	LC		II					О
<i>Dendrocopos leucotos</i>	РД		__	(S)	LC	I	II	✓				О
<i>D. syriacus</i>			__e	(S)	LC	I	II	✓				О
<i>D. major</i>			__	S	LC		II					О
<i>Falco tinnunculus</i>			3	D	LC		II		II		II	Г, П
<i>F. vespertinus</i>		B	3	VU	NT	I	II	✓	I, II		II	Г, П
<i>F. columbarius</i>					LC	I	II	✓	II		II	3, Пр
<i>F. subbuteo</i>		B	__	(S)	LC		II		II		II	Г, П
<i>F. cherrug</i>				EN	VU	I	II	✓	II		II	Тр
<i>F. peregrinus</i>					LC	I	II	✓	II		I	Тр
<i>Oriolus oriolus</i>			__	S	LC		II					Г, П
<i>Lanius collurio</i>			3	(H)	LC	I	II	✓				Г, П
<i>L. excubitor</i>	РД	H	3	(H)	VU		II					3
<i>Garrulus glandarius</i>			__	S	LC		II					О
<i>Pica pica</i>			__	S	LC		II					О
<i>Nucifraga caryocatactes</i>			__	S	LC		II					За
<i>Corvus monedula</i>			__e	(S)	LC		II					О
<i>C. frugilegus</i>			__	(S)	LC		II					О
<i>C. cornix</i>			__	S	LC		II					О
<i>C. corax</i>			__	S	LC		III					О
<i>Periparus ater</i>			__	(S)	LC		II					О
<i>Poecile palustris</i>			3	D	LC		II					О
<i>P. montanus</i>			__	S	LC		II					О
<i>Cyanistes caeruleus</i>			__e	S	LC		II					О

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Parus major</i>			—	S	LC		II					O
<i>Remiz pendulinus</i>			—	(S)	LC		III					Г, П
<i>Lullula arborea</i>			2	H	LC	I	III	✓				Г, П
<i>Alauda arvensis</i>			3	(H)	LC	II	III					Г, П
<i>Galerida cristata</i>			3	(H)	LC		III					За
<i>Hippolais icterina</i>			—e	(S)	LC		II		II			Г, П
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>			—e	S	LC		II		II			За
<i>A. palustris</i>			—e	(S)	LC		II		II			Г, П
<i>A. scirpaceus</i>			—e	S	LC		II		II			За
<i>A. arundinaceus</i>			—	(S)	LC		II		II			Г, П
<i>Locustella luscinioides</i>			—e	(S)	LC		II		II			За
<i>L. fluviatilis</i>			—e	(S)	LC		II		II			Г, П
<i>L. naevia</i>		P	—e	(S)	LC		II		II			Г, П
<i>Delichon urbica</i>			3	(D)	LC		II					Г, П
<i>Hirundo rustica</i>			3	H	LC		II					Г, П
<i>Riparia riparia</i>			3	(H)	LC		II					Г, П
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>			2	D	LC		II		II			Г, П
<i>Ph. trochilus</i>			—	S	LC		II		II			Г, П
<i>Ph. collybita</i>			—	S	LC		II		II			Г, П
<i>Aegithalos caudatus</i>			—	S	LC		III					O
<i>Sylvia atricapilla</i>			—e	S	LC		II		II			Г, П
<i>S. borin</i>			—e	S	LC		II		II			Г, П
<i>S. nisoria</i>		P	—e	S	LC	I	II	✓	II			Г, П
<i>Sylvia curruca</i>			—	S	LC		II		II			Г, П
<i>S. communis</i>			—e	S	LC		II		II			Г, П
<i>Certhia brachydactyla</i>		H	—e	(S)	LC		II					O
<i>C. familiaris</i>			—	S	LC		II					O
<i>Sitta europaea</i>			—	S	LC		II					O
<i>Troglodytes troglodytes</i>			—	S	LC		II					O
<i>Sturnus vulgaris</i>			3	D	LC	II						Г, П, 3
<i>Turdus viscivorus</i>			—e	S	LC	II	III					Г, П
<i>T. philomelos</i>			—e	S	LC	II	III					Г, П
<i>T. iliacus</i>			—eW	(S)	NT	II	III					Тр
<i>T. merula</i>			—e	S	LC	II	III					Г, П
<i>T. pilaris</i>			—eW	(S)	LC	II	III					O
<i>Muscicapa striata</i>			3	H	LC		II		II			Г, П
<i>Erithacus rubecula</i>			—e	S	LC		II		II			Г, П, 3
<i>Luscinia luscinia</i>			—e	S	LC		II		II			Г, П
<i>L. megarhynchos</i>			—e	(S)	LC		II		II			Г, П
<i>Ficedula parva</i>			—	(S)	LC	I	II	✓	II			Г, П
<i>F. hypoleuca</i>			—e	S	LC		II		II			Г, П
<i>F. albicollis</i>			—e	S	LC	I	II	✓	II			Г, П
<i>Phoenicurus ochruros</i>			—	S	LC		II		II			Г, П
<i>Ph. phoenicurus</i>			2	(H)	LC		II		II			Г, П
<i>Saxicola rubetra</i>			—e	(S)	LC		II		II			За
<i>S. torquatus</i>			—	(S)	LC		II		II			За

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Oenanthe oenanthe</i>			3	(D)	LC		II		II			Г, П
<i>Regulus regulus</i>			__e	S	LC		II					О
<i>R. ignicapilla</i>	НО	Н	__e	(S)			II					О
<i>Bombycilla garrulus</i>					LC		II					З
<i>Prunella modularis</i>			__e	S	LC		II					Г, П
<i>Passer domesticus</i>			3	D	LC							О
<i>P. montanus</i>			3	(D)	LC		III					О
<i>Anthus trivialis</i>			__	S	LC		II					Г, П
<i>A. pratensis</i>			__e	(S)	NT		II					За
<i>Motacilla flava</i>			__	(S)	LC		II					За
<i>M. citreola</i>			__	(S)	LC		II					За
<i>M. alba</i>			__	S	LC		II					Г, П
<i>Fringilla coelebs</i>			__e	S	LC		III					Г, П, З
<i>F. montifringilla</i>					LC		III					З
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>			__	S	LC		II					О
<i>Carpodacus erythrinus</i>			__	(S)	LC		II					За
<i>Pyrhula pyrhula</i>			__	(S)	LC		III					З
<i>Chloris chloris</i>			__e	S	LC		II					О
<i>Linaria cannabina</i>			2	D	LC		III					О
<i>Acanthis flammea</i>					LC		II					З
<i>Loxia curvirostra</i>			__	(S)	LC		II					З
<i>Carduelis carduelis</i>			__	S	LC		II					О
<i>Serinus serinus</i>			__e	S	LC		II					Г, П
<i>Spinus spinus</i>			__e	S	LC		II					З
<i>Emberiza calandra</i>			2	(D)	LC		III					За
<i>E. citrinella</i>			__e	(S)	LC		II					О
<i>E. schoeniclus</i>			__	S	LC		II					О

Примітки. Львів. обл. – Список регіонально рідкісних видів тварин, що не занесені до Червоної книги України і потребують охорони в межах Львівської області із зазначенням категорій (В – вразливий, Р – рідкісний, З – зникаючий, Н – статус невідомий); **ЧКУ-III** – Червона книга України, 3-є видання із зазначенням категорій (ЗК – зникаючий, ВР – вразливий, РД – рідкісний, НО – неоцінений, НВ – недостатньо відомий; **СПЕС** – європейський охоронний статус видів птахів з зазначенням категорій («1» – знаходиться під загрозою глобального зникнення, «2» – несприятливий охоронний статус, сконцентрований в Європі, «3» – несприятливий охоронний статус, не сконцентрований в Європі, «__e» – сприятливий охоронний статус, сконцентрований в Європі, «__» – сприятливий охоронний статус, не сконцентрований в Європі, «W» – категорія стосується зимової популяції; **ETS** – європейський список видів птахів із зазначенням категорії загрози для виду («EN» – вид перебуває у небезпечному стані, «VU» – вразливий вид, «D» – чисельність виду знижується, «R» – рідкісний, «N» – виснажений вид, «S» – вид перебуває у безпеці); якщо категорія взята у дужки (), то статус виду тимчасовий і може бути переглянутим; **IUCN** – Червона книга Міжнародного союзу охорони природи із зазначенням категорій (VU – вразливий, EN – вид перебуває у небезпечному стані; NT – близький до стану зникнення, LC – відносно сприятливий); **Birds directive** – Директива Ради Європейського Союзу щодо охорони диких птахів із зазначенням додатку, до якого потрапляє вид (I, II, III – номери додатків); **Bern convention** – Бернська конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі із зазначенням додатку, до якого потрапляє вид («II» – додаток II, перелік видів фауни що підлягають особливій охороні, «III» – додаток III, перелік видів фауни, що підлягають охороні); **Emerald Network** – Смарагдова мережа – дочірня рекомендація Бернської конвенції із вихідною Резолюцією №6; **Bonn Convention** – Боннська конвенція про збереження мігруючих видів тварин із зазначенням додатку до якого потрапляє вид; **AEWA** – угода про збереження афро-євразійських водно-болотних птахів, дочірня угода Боннської конвенції; **CITES** – Вашингтонська конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення із зазначенням додатку, до якого потрапляє вид; **Статус перебування видів:** О – осілий, Г – гніздовий, Л – літучий, З – зимуючий, [З] – спорадично зимуючий, П – перелітний, Тр – транзитно пролітний, За – залітний.

Для з'ясування природоохоронного значення території РЛП «Стільське Горбогір'я» здійснено аналіз включення видів з наведеного вище списку до різних природоохоронних законодавчих актів на державному, регіональному та міжнародному рівнях. На державному та регіональному рівнях брали до уваги Червону книгу України (Red Book ..., 2009) та затверджений Львівською обласною радою народних депутатів № 342 від 13.06.2007 р «Список рідкісних і зникаючих видів тварин, що підлягають особливій охороні на території Львівської області» (Bashta et al., 2013). На міжнародному рівні аналізували червоний список Міжнародного союзу охорони природи; Європейський список видів, охоронний статус яких викликає найбільше занепокоєння; європейський список птахів, які знаходяться під загрозою знищення; списки Директиви ЄС щодо охорони птахів; додатки до Бернської, Боннської й Вашингтонської конвенцій та їхніх дочірніх угод, а також спеціальні програми для збереження окремих видів, що існують в Європі (Tucker & Heath, 1994; Convention on the Conservation ..., 1998; Convention on the International Trade ..., 1998; Birds of Ukraine ..., 2003; Birds in Europe ..., 2004; Godlevskaya et al., O., ..., 2010; European Red List of Bird, 2015).

Червона книга України й регіональні червоні списки. До третього видання Червоні книги України (2009) внесено 22 види птахів, виявлених у межах РЛП, що становить 12% від усієї його орнітофауни. З них до «зникаючих» належать два види: лунь степовий і кульон великий, до «вразливих» – шість видів: шуліка чорний, лунь лучний, беркут, орляк, голуб-синяк, жовна зелена; до «рідкісних» – 12 видів: лелека чорний, нерозень, лунь польовий, орел-карлик, підорлики великий та малий, орлан-білохвіст, журавель сірий, пугач, сова болотяна, дятел білоспинний, сорокопуд сірий. До «недостатньо відомих» належать сова довгохвоста і золотомушка червоночуба (рис. 1).

Рис. 1. Лелека чорний *Ciconia nigra*
(Фото проекту «Ciconia Ukraina»)

Оскільки територія регіонально-ландшафтного парку «Стільське Горбогір'я» повністю знаходиться

в адміністративних межах Львівської області, доцільно брати до уваги список тварин, охорона яких є обов'язковою на всій території області. Цей перелік затверджений рішенням Львівської обласної ради народних депутатів № 342 від 13.06.2007 р. «Про заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів тварин, що підлягають особливій охороні на території Львівської області».

Згідно з цим списком, з фауни «Стільського Горбогір'я» особливій охороні підлягає 32 види птахів, що становить 18% від орнітофауни РЛП.

Міжнародні Червоні книги та списки. До Червоної книги Міжнародного союзу охорони природи (МСОП) належать п'ять видів з фауни «Стільського Горбогір'я»: луні степовий і польовий в категорії NT, тобто їхні популяції близькі до зникнення; підорлик великий до категорії EN – вид у небезпеці; кульон великий і сорокопуд сірий віднесені до VU – вразливі.

До Європейського червоного списку включено вісім видів фауни «Стільського Горбогір'я»: підорлик великий та балабан мають дуже високий ризик зникнення у дикій природі; гагара чорношия, шуліка чорний, куріпка сіра, кібчик, чайка та грицик великий мають високий ризик зникнення у дикій природі.

Базовим документом, на підставі якого розробляються природоохоронні міжнародні програми щодо птахів Європи, є Європейський список птахів зі статусами загрози – European Threat Status (ETS). У списку ETS той чи інший ступінь загрози (від «критично загрозливого» до «безпечного») наданий кожному європейському виду. Види, що мають статус «загрозливий» і вище, автоматично потрапляють до Європейського червоного списку. «Безпечний» статус у «Стільському Горбогір'ї» мають 110 видів (59%), причому для 42-х видів такий статус є тимчасовим і може бути переглянутий будь-коли. 11 видів (6%) належать до «виснажених», чисельності їхніх популяцій зазнали значних скорочень впродовж 1970-1990 рр. і досі не відновилися. До «рідкісних» належать чотири види (2%), європейська гніздова популяція яких не перевищує 10 тис. гніздових пар; 24 види (13%) знизили чисельність у межах Європи на понад 10% – впродовж 10 років.

Окрім списку ETS, в Європі існує Список європейських видів птахів із зазначенням їхнього природоохоронного статусу (Species of European Conservation Concern – SPEC). За цим списком визначаються види, на які природоохоронні дії повинні бути скеровані насамперед. Сприятливий європейський охоронний статус у «Стільському Горбогір'ї» мають 109 видів. Несприятливий охоронний статус у Європі (SPEC 3) мають 42 види (23%), але існування їхніх основних популяцій не пов'язане з Європою. Несприятливий охоронний статус у Європі (SPEC 2) отримали 16 видів (9%), основна частина світової популяції яких знаходиться в Європі. До найвищої категорії, SPEC 1 за-

несені два види, які знаходяться під загрозою глобального зникнення в Європі – орлан-білохвіст і деркач (рис. 2).

Рис. 2. Орлан-білохвіст *Haliaeetus albicilla*
(Фото А. А. Бокотея)

Важливим кроком України до покращення стану охорони природи є підписання та ратифікація низки міжнародних конвенцій і угод, присвячених охороні біологічного різноманіття та збереженню середовищ існування видів – Бернська, Боннська, Вашингтонська та інші.

Бернська конвенція про охорону дикої флори і фауни підписана Україною в 1996 р. і ратифікована в 1999 році. З фауни «Стільського Горбогір'я» під дію Бернської конвенції підпадають 176 види птахів (це 95% від усієї орнітофауни РЛП). З них 109 видів занесені до II додатку (потребують особливої охорони), і 68 видів занесені до III додатку (потребують охорони). При чому, ще 10 років тому до II додатку були занесені лише три види. Окрім спеціальних планів дій зі збереження окремих видів, у Бернській конвенції існує дочірня угода Emerald Network або Смарагдова мережа. Види, що потрапили під дію цієї угоди, потребують особливих заходів охорони щодо середовища їхнього існування. Ця угода діє за принципами мережі Natura 2000 і має на меті залучити країни, які не є членами Європейського союзу, до європейських засад охорони середовища. У «Стільському Горбогір'ї» під дію цієї угоди підпадають 48 (26%) видів птахів.

Боннська конвенція – конвенція про збереження мігруючих видів тварин, підписана і ратифікована Україною в 1999 році. У «Стільському Горбогір'ї» 83 (45%) види птахів підлягають дії цієї конвенції: п'ять видів – орлан-білохвіст, підорлик великий, кібчик, погонич малий, крячок чорний включені до I додатку, тобто знаходяться під загрозою зникнення; 81 (44%) вид включений до II додатку (мігруючі види, які мають несприятливий статус і для збереження яких необхідна міжнародна співпраця). Як і Бернська конвенція, Боннська має дочірні угоди. З метою збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів підписана угода AEWA, яка ратифікована Україною. Види, які потрапили під

її дію, вимагають скоординованих міжнародних заходів з відновлення їхнього сприятливого охоронного статусу чи підтримання такого статусу. У «Стільському Горбогір'ї» налічується 30 (16%) таких видів.

Вашингтонська конвенція – про міжнародну торгівлю видами дикої фауни та флори, які знаходяться під загрозою зникнення (CITES) підписана і ратифікована Україною в 1999 році. З фауни птахів «Стільського Горбогір'я» до I додатку потрапляють лише орлан-білохвіст і сапсан. До II додатку – 27 (15%) видів.

Враховуючи географічне розташування України, на нашу думку, доцільно також звернути увагу на природоохоронні директиви Європейського союзу. Вони не є угодами у прямому розумінні, проте кожна директива затверджується Європарламентом і є документом, впровадження якого є обов'язковим для кожної з країн ЄС.

Директива ради Європейського союзу про охорону диких птахів та середовищ їхнього існування (79/409/ЕЕС, «Birds Directive») має три додатки. Види, що входять до додатку I, потребують спеціальних охоронних заходів щодо біотопів їхнього існування. Країни, що підписали директиву, зобов'язані створювати спеціальні охоронні території (Special Protection Areas, SPAs) для птахів. Додаток II регулює правила полювання на внесені до нього види на території країн Євросоюзу. Додаток III регулює торгівлю діяльністю стосовно видів, внесених до нього на території країн членів Євросоюзу. Загалом, зі списку цієї директиви у фауні «Стільського Горбогір'я» є 92 (49%) види. До додатку I належать 45 (24%), додатку II – 43 (23%) та додатку III – 13 (7%) видів птахів.

Висновки. Встановлено, що видовий склад орнітофауни РЛП «Стільське Горбогір'я» налічує 186 видів, з яких 91 вид є гніздовим. Порівняння видового складу птахів РЛП «Стільське Горбогір'я» з існуючим регіональним показало, що в досліджуваному регіоні знаходиться 73,7% від гніздової орнітофауни Львівської області, 71,8% – від гніздової орнітофауни басейну верхнього Дністра та 51,5% – від гніздової орнітофауни західного регіону України. Високий ступінь подібності підтверджений коефіцієнтами подібності Жаккара (64,40%, 63,40% і 45,22%) та Сьоренсена (78,34%, 77,60% і 62,28%) відповідно.

Незважаючи на високе видове різноманіття птахів РЛП «Стільське Горбогір'я», природоохоронні заходи, які проводяться у регіоні, є недостатніми і часто не зовсім адекватними. Про це свідчить подвоєння кількості видів з цього регіону в останньому виданні Червоної Книги України. Необхідно звернути увагу на те, що внесені до останнього видання ЧКУ види – це птахи, пов'язані з водно-болотними біотопами, особливо заплавами, зі старими лісами, а також денні і нічні хижі птахи.

Якщо терміново не вжити заходів щодо охорони вище зазначених видів птахів, то з території «Стіль-

ського Горбогір'я», як гніздові види, можуть зникнути шуліка чорний, лунь лучний, підорлик малий, пугач та болотяна сова. Групу ризику становлять і всі інші види, пов'язані з заплавленими біотопами та старовіковими лісами.

References

- Andreychuk, Yu., Bokotey, A., Vovk O., Voloshyn, P., Hnatyuk, R., Hrytsyk, I., ... Chornobay, Yu. (2010). *Geoecologic modelling of the condition of nature and historic monuments* Lviv: Ivan Franko LNU Publishing Centre (in Ukrainian).
- Bashta, A. T.-V., Kanarskyi, Yu V., Andrianov, O. V., Bokotey, A. A., Heriak, Yu. M., Horban, I. M., ... Cheremnykh, N. M. (2013). *Rare and threatened animal species of the Lviv region (Ukraine)*. Lviv: Liga-Press (in Ukrainian).
- Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. (2004). Cambridge, UK: BirdLife International.
- Birds of Ukraine protected by the Bern Convention* (2003). Kyiv: Ukrainian Fitosociological Centre (in Ukrainian).
- Bokotey, A. A., & Sokolov, N. Yu. (2000). *Catalogue of ornithological collection of State Museum of Natural History*. Lviv (in Ukrainian).
- Bokotey, A. A., Dzyubenko, N. V., Gorban, I. M., Kuchynska, I. V., Bashta, A.-T. V., Pohranychnyi, V. O., Buchko, V. V., & Senyk, M. O. (2010). *Breeding avifauna of the Upper Dniester basin*. Lviv: Kolir pro service (in Ukrainian).
- Brusak, V., & Krychevska, D. (2019). The network and the structure of complex, geological and hydrological monuments of non-living nature of Lviv oblast, Ukraine. *Problems of geomorphology and paleogeography of the Ukrainian Carpatians and adjacent areas*, 2 (10), 3-17. <https://doi.org/10.30970/gpc.2019.2.3060> (in Ukrainian).
- Convention on the International Trade in endangered species of Wild Fauna and Flora (Washington, 1973)* (1998). Kyiv: Khimjest (in Ukrainian).
- Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (Bern, 1979)* (1998). Kyiv: Khimjest (in Ukrainian).
- Didukh, Ya. P., Vakarenko, L. P., & Vynokurov, D. S. (2016). Evaluation of Ukraine network of natural reserve objects representativeness (botanical aspect). *Ukrainian geographical journal*, 2, 13-19. <https://doi.org/10.15407/ugz2016.02.013> (in Ukrainian).
- Dubovyk, O., Skyrpan, M., & Zahorodnyi, I. (2019). Regional landscape park «Stil'ske Horbohira» – important territory for breeding, wintering and migration of the rare bird species. *Materials to 4 edition of the Red Book of Ukraine. Animals. Series: «Conservation Biology in Ukraine»*, 7 (3), 127-130 (in Ukrainian).
- Dzieduszycki, W. (1880). *Muzeum imienia Dzieduszyckich we Lwowie. Ptaki*. Lwów: Drukarnia Muzeum imienia Dzieduszyckich (in Polish).
- European Red List of Bird* (2015). Luxembourg, EU: BirdLife International.
- Fesenko, H. V., & Bokotey, A. A. (2002). *Birds of Ukraine*. Kyiv: New print (in Ukrainian).
- Fesenko, H. V., & Bokotey, A. A. (2007). *The Annotated list of the Ukrainian Scientific Names of the Bird Species Belonging to the Fauna of Ukraine (with Characteristics of Status of the Species)*. Kyiv-Lviv: Romus-Poligraf (in Ukrainian).
- Godlevskaya, O., Parnikoza, I., Rizun, V., Fesenko, H., Kutsokon, Yu., Zagrodniuk, I., Shevchenko, M., & Inozemtseva, D. (2010). *Fauna of Ukraine: conservation categories*. Kyiv: Fitosociocentr (in Ukrainian).
- HBW and BirdLife International (2019). Handbook of the Birds of the World and BirdLife International digital checklist of the birds of the world. Version 4. Available at http://datazone.birdlife.org/userfiles/file/Species/Taxonomy/HBW-BirdLife_Checklist_v4_Dec19.zip [.xls zipped 1 MB].
- Horyn, I. (2018). Tourist-recreational resources of Lviv region: structure, estimation of potential and character of modern using. *Proceedings of the Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Geographical Series*, 2 (45), 129-146. Available at <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/12532> (in Ukrainian).
- Ivanov, Ye, Andreychuk, Yu, Voloshyn, P., Hnatyuk, R., & Kovalchuk, I. (2017). The natural conditions analysis of complex monument of nature, history and culture «Stil'ske». *Stil'skyi hrad*, 1, 56-65 (in Ukrainian).
- Jarvinen, O., & Vaisanen, R. A. (1977). Line transect method: a standard for field-work. *Polish Ecological Studies*, 3 (4), 11-15.
- Kovalchuk, A., & Man'ko, A. (2018). Paganism in Ukraine as a potential for the development of religious tourism. *Bulletin of the Lviv University. Series Geography*, 52, 132-142. Available at <http://dx.doi.org/10.30970/vgg.2018.52.10179> (in Ukrainian).
- Poznyak, S., Papish, I., Ivaniuk, H., & Yamelynets, T. (2018). Soil-geographical zonation of Lviv oblast: structure and principles. *Bulletin of the Lviv University. Series Geography.*, 52, 251-265. Available at <http://dx.doi.org/10.30970/vgg.2018.52.10191> (in Ukrainian).
- Red Book of Ukraine. Animals* (2009). Kyiv: Globalkonsulting (in Ukrainian).
- Tatarynov, K. A. (2001). Faunistical diversity of the Lviv region. *Proceedings of the Taras Shevchenko Scientific Society. Ecological series*, 7, 159-169 (in Ukrainian).
- Tucker, G. M., & Heath, M. F. (1994). *Birds in Europe: their conservation status* Cambridge: Cambridge University Press.

Репрезентативность и охрана орнитофауны регионального ландшафтного парка «Стильское Горбогорье»

А. А. Бокотей¹, Н. В. Дзюбенко², А. А. Дубовик³

На основании анализа литературных источников, музейных коллекций и собственных исследований, проведенных в 2010-2019 гг. на территории современного регионального ландшафтного парка «Стильское Горбогорье», расположенного в пределах Бибрско-Стильской возвышенности Львовского Ополя и северо-восточной окраины Подольской возвышенности. Парк создан 1.04.2014 г. на площади 8910 га.

В работе впервые приводится список птиц исследованной территории. Лишь отдельные данные по определенным видам можно найти в коллекции Государственного природоведческого музея НАН Украины и немногочисленных научных публикациях.

В течение 2010-2019 гг. авторами проведены маршрутные учеты птиц на территории РЛП и установлено пребывания 186 видов птиц, относящихся к 18 отрядам, 47 семействам. Особенностью орнитофауны региона является количественное преобладание лесных видов (101 вид – 54%) над видами открытых ландшафтов (85 видов – 46%), что обусловлено значительной лесистостью территории РЛП. Доминируют гнездящиеся – 123 (66% от общего количества орнитофауны РЛП) над не гнездящимися – 63 (34%) видами. Учтено 75 гнездящихся перелетных (40%), оседлых – 48 (26%), 18 (10%) – пролетных, 34 (18%) – залетных и 17 (9%) – зимующих видов.

Для выяснения природоохранного значения территории РЛП «Стильское Горбогорье» проанализировано включение обнаруженных видов

в различные программы охраны природы на государственном, региональном и международном уровнях: Красную книгу Украины (2009); «Список редких и исчезающих видов животных, подлежащих особой охране на территории Львовской области»; список Международного союза охраны природы; Европейский список видов, охраняемый статус которых вызывает наибольшее беспокойство; европейский список птиц, находящихся под угрозой уничтожения; списки Директивы ЕС по охране птиц; приложения к Бернской, Боннской и Вашингтонской конвенциям и их дочерних соглашений, а также специальные программы для сохранения отдельных видов, существующих в Европе.

Высокая степень репрезентативности орнитофауны исследуемой территории не подкреплена необходимыми природоохранными мероприятиями, в частности, созданием охранных зон вокруг гнезд редких видов птиц. Об этом свидетельствует удвоение числа видов, выявленных в регионе в последнем издании Красной книги Украины (ККУ), большинство из которых являются представителями пойменных водно-болотных биотопов и старовозрастных лесов.

Если не принимать меры по охране птиц на территории «Стильского Горбогорья», то как гнездовые виды, могут исчезнуть чёрный коршун, луговой лунь, малый подорлик, филин и болотная сова. Группу риска составляют и все виды, связанные с пойменными биотопами и старовозрастными лесами.

О недостатках природоохранной политики свидетельствует и тот факт, что отдельные виды, которые в Европе имеют безопасный статус, в Украине находятся на грани исчезновения. Среди них, занесенные в ККУ луговой лунь, клинтух, длиннохвостая неясыть, белоспинный дятел.

Ключевые слова: птицы; редкие виды; Бибрско-Стильская возвышенность; охрана; международные природоохранные акты.

¹ Бокотей Андрей Андреевич – кандидат биологических наук, старший научный сотрудник, докторант. Национальный лесотехнический университет Украины, ул. генерала Чупринки, 103, г. Львов, 79057. Старший научный сотрудник Государственного природоведческого музея НАН Украины, ул. Театральная, 18, г. Львов, 79008, Украина. Тел.: +38-067-712-57-41. E-mail: bokotey.a@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4626-9585>

² Дзюбенко Наталия Вячеславовна – кандидат биологических наук, заведующая отделом прикладной музеологии. Государственный природоведческий музей НАН Украины, ул. Театральная, 18, г. Львов, 79008, Украина. Тел.: +38-067-660-35-40; E-mail: ndzyubenko@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8464-795X>

³ Дубовик Алексей Андреевич – студент Львовского национального университета им. Ивана Франко, ул. Грушевского, 4, Львов, 79005, инженер по эколого-просветительской работе Природного заповедника «Расточье», ул. Сичевых Стрельцов, 7, пгт Ивано-Франково, Яворовский р-н Львовской обл., 81070, Украина. Тел.: +38-063-587-55-09; E-mail: oadubovyk@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2936-6383>

Representativeness and conservation of bird fauna in the Regional Landscape Park «Stilske Gorbogiria»

A. Bokotey¹, N. Dziubenko², O. Dubovyk³

The analysis conducted on the basis of a literature review, museum collections and our own surveys in 2010-2019 on the territory of the current Regional Landscape Park «Stilske Gorbogiria», which is located on the north-east margin of the Bibrsko-Stilsk highland area of Lviv Opilia. The park was established in 2014 with an area of 8909.9 ha.

In the paper, we present for the first time the list of birds of the studied territory, because in the past this territory wasn't studied. Only some fragmented information can be found in the collections of State Museum of Natural History of the National Academy of Sciences of Ukraine and in the few publications.

In 2010-2019 the authors conducted line transect bird counts on the territory of the Regional Landscape Park and identified 186 species of birds, that belong to 18 systematic orders and 47 families. The peculiarity of the bird fauna in the region is in the numeric domination of forest species (101 species — 54%) over species of open landscapes (85 species – 46%), what is caused

by a high proportion of forests in the park. We found noticeable dominance of breeding species – 123 (66% of total number of species in modern bird fauna of the park) over non-breeding – 63 (34%). 48 (26%) species are sedentary, 18 (10%) – transit, 75 (40%) – migratory, 34 (18%) vagrants and 17 (9%) are wintering.

To estimate the conservation value of the territory of Regional Landscape Park «Stilske Gorbogiria» we analysed the presence of different bird species in various protection lists on national, regional and international levels: the Red Book of Ukraine (2009), the «List of rare and endangered species of animals subject to special protection in the Lviv region» approved by the Lviv Regional Administration were taken into account, the list of International Union for the Conservation of Nature, the European List of Species of Conservation Concern, the European List of Endangered Birds, lists of the EU Birds Directive, annexes to the Bern, Bonn and Washington agreements, as well as special programs for the conservation of certain species existing in Europe.

Despite the high bird species diversity in the Bibyrsko-Stilske Gorbogiria, nature conservation activities in the region are considered insufficient and often not entirely adequate. This is evidenced by the doubling of the number of species found in this region, in the latest edition of the Red Book of Ukraine, most of which are representatives of floodplain wetlands and old growth forests, as well as day and night raptors.

If protection measures will not be undertaken on the territory of the Bibyrsko-Stilske Gorbogiria, following nesting species may disappear: Black Kite, Montagu's Harrier, Lesser Spotted Eagle, Eagle Owl, and Short-eared Owl. All species associated with floodplain biotopes and old forests are also at risk.

The disadvantages of environmental policy are proved by the fact that certain species that have a safe status in Europe are in the extinction state in Ukraine. For example, listed in the third edition of the Red Book Montagu's Harrier, Wood Pigeon, Ural Owl, and White-backed Woodpecker.

Key words: birds; rare species; Bibyrsko-Stilske highland; protection; protection lists of international level.

¹ *Andriy Bokotey* – PhD in Biological Sciences, senior researcher, doctorant. Ukrainian National Forestry University. General Chuprynka st., 103, Lviv, 79057. Senior researcher State Museum of Natural History NAS of Ukraine, Teatralna st., 18, Lviv, 79008, Ukraine. Tel.: +38-067-712-57-41. E-mail: bokotey.a@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4626-9585>

² *Natalia Dzyubenko* – PhD in Biological Sciences, Supervisor of Applied Museology department. State Museum of Natural History NAS of Ukraine, Teatralna st., 18, Lviv, 79008, Ukraine. Tel.: +38-067-660-35-40; E-mail: ndzyubenko@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8464-795X>

³ *Oleksiy Dubovyk* – Master student Ivan Franko National University of Lviv, Hrushevskyy st., 4, Lviv, 79005. Environmental engineer, «Roztochya» Nature Reserve, 7 Sichovykh Striltsiv st., Ivano-Frankove, Yavorivskiy district of Lviv region, 81070, Ukraine. Tel.: +38-063-587-55-09. E-mail: oadubovyk@gmail.com ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2936-6383>